

UKM 06/19:

Ung diakoni – å være og å gjøre

Plan for diakoni i Den norske kirke er for tiden under revisjon og skal behandles på Kirkemøtet 2020. Målet med å ha diakoni oppe som en egen sak på Ungdommens kirkemøte i 2019, er å gi UKM anledning til å løfte sine perspektiver og anliggender inn i den pågående samtalen om hva som skal prege kirkens diakoni i tida som kommer.

Frivillighet og folkehelse er to tema som de siste årene har blitt løftet fram i samfunnsdebatten. Dette er tema som har mange berøringspunkt med kirkens diakonale arbeid. I møtet mellom folkehelse, frivillighet og kristent menneskesyn kan vi spørre oss: *Hvordan kan kirken arbeide for å fremme livskvalitet og folkehelse gjennom et godt, diakonalt arbeid for og med ungdom og unge voksne?*

Ung diakoni som hengested for å være og tjenestested for å gjøre

Ungdommens kirkemøte uttalte følgende om ungdomsdiakoni i sak UKM 6/15¹: «*Det trenger ikke være motsetning mellom kirka som hvilested og som sted for utfordringer og arbeid.*».

Å være eller gjøre, være tilskuer eller deltaker, mottaker eller giver, tjene eller bli tjent. Ofte blir disse perspektivene satt opp mot hverandre som motsetninger, men det er ikke særlig fruktbart. I 2018 behandlet UKM saker som handlet om barn og unges rettigheter til medvirkning, samtidig som vedtaket i fokussaken «Konfirmert- hva nå? Ung i kirken 15-30 år»² uttrykker: «*Vi har behov for bare å være, ikke alltid prestere*». For unge mennesker er ofte et engasjement i kirken knyttet til frivillighet og lederoppgaver, og det kan være krevende å finne balansen mellom kirken som et sted å bare være og et sted for å gjøre. Er det for mye å gjøre kan kirken oppleves som et mas, er det for lite å gjøre kan man savne rom for å utvikle seg.

Gjeldende *Plan for diakoni* beskriver menighetens fellesskap som både en gave og en oppgave. Planen presiserer gjensidigheten i det at vi en dag har behov for hjelp, mens den neste dagen kan være den som hjelper. I arbeidet med barn og unges medvirkning, løftes det også fram som et prinsipp at det skal være frivillig å medvirke, og at det er greit å ikke måtte ha en mening om alt. Det er også en rett å la være å bestemme og å la andre ta beslutninger på vegne av seg selv.

Medvirkning handler om å anerkjenne og respektere barn og unge som fullverdige samfunnsborgere og selvstendige individer. Alle barn og unge har rett til å kunne medvirke. Medvirkning er en av de grunnleggende rettigheter i Barnekonvensjonen (*FNs konvensjon om barns rettigheter artikkel 12*)

¹ [UKM 6/15](#) «Ungdomsdiakoni»

² [UKM 06/18](#) «Konfirmert- hva nå? Ung i kirken 15-30 år»

Frivillighet

Frivillighet er en bærebjelke i menighetenes arbeid og en naturlig del av menighetslivet i Den norske kirke. Med om lag 100 000 frivillige, er Den norske kirke en av de store frivillighetsaktører i samfunnet og antall frivillige i kirken øker. Det er et økt fokus på inkluderende rekruttering og sammenhengen mellom engasjement, deltakelse og folkehelse.

Barn og unge har et stort frivillig engasjement og den unge frivilligheten i samfunnet vokser. Unge engasjerer seg for å påvirke samfunnet og dyrke sine interesser. Ungt engasjement gir unge mestring, vennskap, meningsfull fritid, demokratiforståelse og innflytelse. Ung frivillighet er ofte starten for et engasjement som varer livet ut.³

Frivillighet er ikke-obligatorisk arbeid, det vil si den tiden en person bruker på å utføre en eller flere aktiviteter - enten gjennom en organisasjon, eller direkte overfor andre utenfor egen husholdning - uten å ta betalt.

ILO (International labour association)

Folkehelse

Regjeringen gav i 2013 ut Stortingsmeldingen *Folkehelsemeldingen - God helse – felles ansvar*.⁴ Her beskriver de hva folkehelse handler om, hvordan helsetilstanden er i befolkningen og hvordan myndighetene vil arbeide for en god folkehelse.

Folkehelse kan defineres som befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i befolkningen. Verdens helseorganisasjon (WHO) har definert helse slik: «Helse er en tilstand av fullkommen fysisk, psykisk og sosial velvære og ikke bare fravær av sykdom». God *helse* handler altså ikke bare om fravær av sykdom. Med helse menes også positive aspekter som mestring, trivsel og livskvalitet. Helse er noe vi kan ha mer eller mindre av, det er ikke slik at vi enten er friske eller syke.

Folkehelse handler om alt fra seksualitet, klima og miljø, fysisk aktivitet, mat, mobbing, ulykker, vold, rus, arbeidsliv, økonomi, sykdom, kontakt mellom generasjoner, frivillighet, medvirkning, tilbud av helse og sosialtjenester, trafikk og transport, boligpolitikk, næringsliv, vaksiner og mer. Med andre ord handler folkehelse både om *å være* og *å gjøre*.

Folkehelsemeldingen bekrefter at helse, frivillighet og medvirkning henger nøye sammen for god folkehelse.

Tro og folkehelse

På bakgrunn av myndighetenes økte fokus på folkehelse, behandlet Kirkemøtet temaet kirke og helse i 2015. I definisjonen av helse bringer kirken også inn troen. Kirkenes Verdensråd har definert helse som noe dynamisk som skjer i relasjoner mellom mennesker og i relasjon til Gud. Helse for kirken henger nøye sammen med grunnleggende eksistensielle spørsmål, til verdigrunnlag og menneskesyn, forventinger til å lykkes i livet og mening.⁵

Helse er en dynamisk tilstand av velvære som både gjelder enkeltmennesket og samfunnet; av fysisk, mentalt, åndelig, økonomisk, politisk og sosialt velvære, i relasjon til den materielle omverdenen og til Gud.
Kirkenes Verdensråd, 1989

³ [LNU Rapport 13 \(2016\)](#). Ung frivillighet.

⁴ [Meld. St. 34 \(2012–2013\)](#) Folkehelsemeldingen — God helse – felles ansvar

⁵ https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/samfunnsansvar/diakoni/helse_kirke_hefte_2015.pdf

Flere av barne- og ungdomsorganisasjonene som driver arbeid i Den norske kirke fremmer også visjoner og menneskesyn som utvider helsebegrepet. Helsefremmende aktiviteter som å spille fotball i KRIK eller syngende i et kor i Acta, holdes ikke separat fra livet som troende; det er en del av troslivet. Når kirken driver et samtaletilbud som fremmer psykisk helse, som *VENTIL OSLO*⁶ eller *13-20*⁷, er det rom for å snakke om tro.

Å være og å gjøre

Ved å romme hele mennesket, bidrar kirkens diakoni til god folkehelse. Menighetens fellesskap kan fremme både psykisk og fysisk helse når den gir plass til tro, tvil og store spørsmål, utfordrer til oppgaver og har rom til å være uten ansvar.

Stortingets folkehelsemelding slår fast at "Sosial støtte og medvirkning har betydning for evnen til å takle livsbelastninger." Derfor melder regjeringen at de «... vil styrke frivillige organisasjoners rolle i folkehelsearbeidet for å fremme deltakelse og sosial inkludering". Dette er en god nyhet til kirken og organisasjonene; Myndighetene vil ha oss med på laget i arbeidet for god folkehelse!

Spørsmål til UKM

- Hvordan kan kirken arbeide for å fremme livskvalitet og folkehelse gjennom et godt, diakonalt arbeid for og med ungdom og unge voksne?
 - o Hvilke arenaer, fellesskap eller tiltak i kirken og de kristne organisasjonene gir rom for hele mennesket?
 - o Er det noe som hindrer unges medvirkning i kirken?
 - o Hva må til for at kirken skal være et sted med plass til hele deg?

⁶ [Ventil Oslo](#) er et gratis kirkelig samtaletilbud for studenter mellom 18-30 år i Oslo.

⁷ *13-20* er et gratis kirkelig samtaletilbud for ungdommer mellom 13-20 år. Det startet i Bærum, men finnes flere steder i landet.